

lisalmi

Venakkoniemen alueen muinaisjäännösinventointi 2009

Timo Jussila

Kustantaja: lisalmen kaupunki

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Yleiskartta	3
Muinaisjäännökset	4
IISALMI 7 VENAKKONIEMI.....	4
IISALMI 34 VENAKKONIEMI TALO.....	6

Kansikuva: Vanha rakennuksen pohja kiuas (pihlajan kupeessa) kasvillisuuden peitossa

Perustiedot

Alue: Venakkoniemen alue kaupungin keskustan eteläpuolella. Ks. yleiskartta.

Tarkoitus: Tarkistaa kattavasti onko kaavoitettavalla alueella muinaisjäännöksiä. Etsiä uusia muinaisjäännöksiä. Alustavasti rajata muinaisjäännökset niin, että ne voidaan asianmukaisesti merkitä kaavaan.

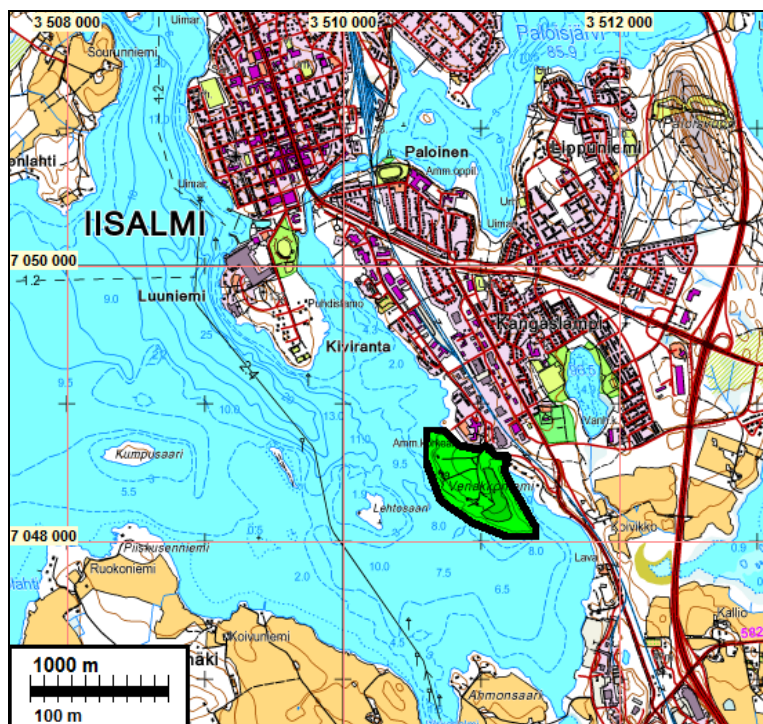
Työaika: Kenttätyöaika: 4.-5.6.2009.

Kustantaja: Iisalmen kaupunki

Tekijät: Mikrolitti Oy, T. Jussila

Aiemmat tutkimukset: Pohjakallio Lauri, inventointi 1978.

Tulokset: Alue tutkittiin sen tulevaa kaavoitusta varten ja maankäytön suunnittelun takia. Alueelta tunnettiin ennestään yksi lapinraunio, joka todettiin peitettyksi, mahdollisesti osin hävinneeksi. Alueen eteläosassa havaittiin vanhan tilan rakennusten ja pihapiirin jäänteitä. Tila näkyy 1757 kartalla. Sen häviämisaikankohta ei tiedetä. Kyseessä on mahdollinen muinaisjäännös.

Tutkimusalue on rajattu vihreällä

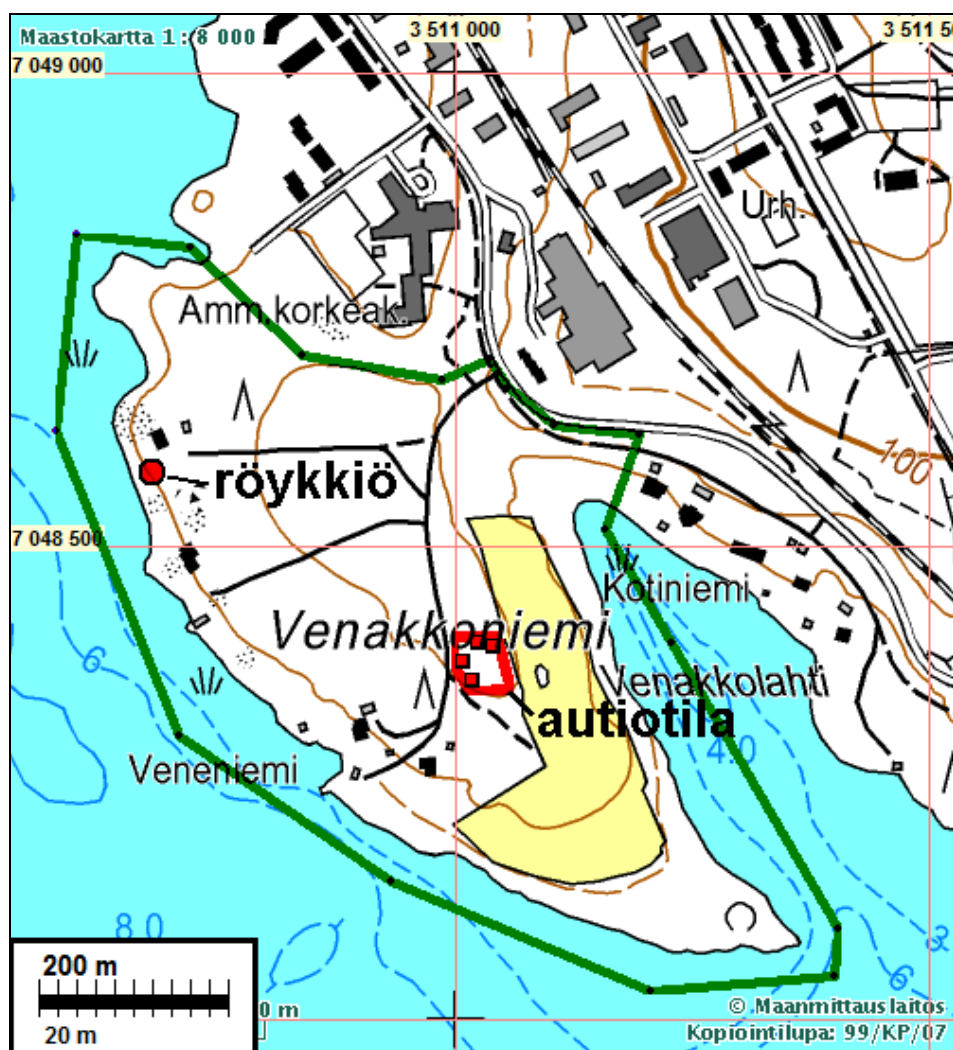
Inventointi

Inventointi suoritettiin kesäkuun alussa 2009. Alue tutkittiin kattavasti silmänvaraisesti. Venakkoniemen keskiosan alue on maaperältään hiekkamoreenia, alemmat osat hietaa ja hiesua. Niemen koillistyvässä, Kotiniemen pohjoisranta on osa harjua ja maaperä lajittunutta hiekkaa. Tämän pienen hiekka-alueen koekuopitin varsin tiheästi, n. 10 m verkossa. Mitään esihistoriaan viittaavaa en havainnut. Venakkoniemen länsiranta ja rinteet ovat kivistä maastoa. Lakialue ja itärinteet ovat vähäkivisempiä. Sillä alueella on tasanteita, joita kaekuopitin, tuloksetta. Niemen etelä-itäosan pelto oli avoimena ja tarkastin sen kattavasti silmänvaraisesti. Mitään esihistoriaan viittaavaa en havainnut. Piha-alueita en tarkastanut. Alueella on enestään tunnettu rökkiökohta jonka tarkastin. Rökkiö on mahdollisesti hävinnyt osin tai kokonaan, oletettavasti kuitenkin jäänyt pusikon ja maanraivausjätteen alle. Niemen eteläosassa havaitsin vanhan tilakeskuksen jäänteet – kyseessä 1700-luvun kartassa näkyvän talon paikka.

Espoossa 13.7.2009

Timo Jussila

Yleiskartta

Muinaisjännökset

IISALMI 7 VENAKKONIEMI

Rauh.lk: 2
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: röykkiö

Kartta: 3341 04 x: 7048 58 y: 3510 68 z: 90

Tutkijat: Jussila T 2009 inventointi, Pohjakallio L 1978

Sijainti: Paikka sijaitsee Iisalmen torilta 2,3 km kaakkoon.

Huomiot: Poroveden rannalla Venakkoniemen tyvessä. Kangasmetsä. Pohjakallion mukaan paikalla on ollut 6x4 m kokoinen, sammaloitunut, matala kiviröykkiö, jota pengottu - keskellä 2 m halk. kolo. Röykkiö on sijainnut 10-20 m rannasta törmän taitteen päällä, n. 5 m vesirajaa ylempänä.
Jussila 2009: Kuvauksen perusteella röykkiö vaikuttaa lapinrauniolta, eli varhaismetallikautiselta haudalta. Pysin paikantamaan röykkiön maastossa Pohjakallion valokuvien ja kuvauksen perusteella. Röykkiö paikantuu aivan talon pihan etelärajalle. Nyt röykkiötä ei voi maastossa havaita. Paikalla on tiheää pusikkoa ja ilmeisesti melko tuoretta pienikokoista raivauskiveä hujan hajan. Nurmikon reunalla matala oja. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että röykkiö voisi olla suhteellisen ehjänä pusikon ja raivausjätteen alla. Mahdollista on, että pohjoisosa röykkiöstä on tuhoutunut.

Olisi hyvä, jos röykkiön tienoo raivattaisiin kasvillisuudesta ja puhdistettaisiin, jolloin voidaan arvioida mitä siitä on jäljellä ja kenties entistää tai ainakin suojella röykkiö säilyneiltä osin, tai tutkia pois.

Arvioitu röykkiön paikka kuvan keskellä pusikossa. Kuvattu ison kiven päältä, joka näkyy Pohjakallion 1978 ottamassa kuvassa. Silloin ei taloa paikalla ollut.

Arvioitu röykkiön paikka kuvattuna lounaaseen, alla länteen.

Röykkiön paikka taustalla keskellä, koivun takana.

IISALMI 34 VENAKKONIEMI TALO

Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: kylätontti

Kartta: x: 7048 38 y: 3511 02

Tutkijat: Jussila T 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Iisalmen torilta 2,65 km kaakkoon, Venakkoniemen eteläkärjen keskellä.

Huomiot: Niemen kärkiosan harjanteen laen eteläpäässä on rakennuksen perusta n. 10 x 5 km. Kivijalka pohjois- ja länsipuolella selvä, itäpuolella jäljellä vain osittain ja eteläreunassa vain matala multapenkki. Kiuas (nyt maan peittämä raunio) pohjoisseinän kupeessa 4 m länsiseinästä ja 6 m itäseinästä. Pohjan länsipuoliskossa kuoppa. Talonpohja kasvillisuuden peittämä, mm. puusto vanhan oloista. Talonpohjan pohjoispuolella kuoppa, ilmeisesti kaivon jäänteet, sekä pienen rakennuksen perusta jossa matala kiukaalta vaikuttava jäännös, kenties sauna. Koillispuolella kellari-kuopan jäänteet. Rakennus purettu yli 40 v. sitten kasvillisuudesta päätellen. Tilan hylkäämisajankohta ei ole tiedossa. Talo merkitty 1757 kartalle (Palois By, enstaka hemman, nro 3). Koska talo perustettu, ei selvitetty. Kyseessä ehjä ja arkeologises-

sa mielesä hyvin säilynyt vanha talotontti erilaisine rakenteineen. Paikan muinaisjäännösstatuksen lopulliseen määrittämiseen saattaa vielä vaikuttaa se, koska talo on purettu/hylätty. Joka tapauksessa kyseessä on tutkimuksen kannalta mielenkiintoinen kokonaisuus.

Rakenteet:

7048358	3511018	KIUS
7048378	3511008	KUOPPA (KAIVO?)
7048393	3511040	KELLARIKUOPPA
7048399	3511024	SAUNA?

Suojeltavaksi ehdottamani alue on rajattu punaisella.

Ote kartasta 1755-1757, Olaf Borgströn ja Pehr Krok. Pälle rajattu Venakkoniemen alue ja vahvistettu talomerkki punaisella. Alla laajempi ote em. kartasta

Kiukaan raunio puun vas. kupeessa, kuvattu länteen. Alla sama kuvattuna pohjoisesta

Kellarikuoppa. Kuvattu koilliseen.

Kuoppa, ilmeisesti kaivon jäännös. Kuvattu itään.

Pienen rakennuksen perusta, mahd. sauna. Kuvattu etelään
